

Pan
Stanisław Kalemba
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli skontrolowała Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi w zakresie gospodarowania rzeczowym majątkiem trwałym w okresie od 1 stycznia 2011 r. do 30 czerwca 2012 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli podpisanym 7 sierpnia 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie z nieprawidłowościami gospodarowanie w okresie objętym kontrolą rzeczowym majątkiem trwałym.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły administrowania nieruchomościami, w tym po zlikwidowanym 31 marca 2006 r. Instytucie Maszyn Spożywczych w Warszawie oraz błędów w księgach inwentarzowych składników majątkowych i sprawozdaniu statystycznym F-03 o stanie i ruchu środków trwałych za 2011 r., a także niewłaściwej klasyfikacji wpływów z tytułu zwrotu wydatków poniesionych na utrzymanie użyczonej powierzchni innym podmiotom.

1. W 2011 r. i I półroczu 2012 r. Ministerstwo posiadało w trwałym zarządzie nieruchomość gruntową o powierzchni 15.001 m². Na tych gruntach zlokalizowany został siedmiokondygnacyjny budynek biurowy o powierzchni całkowitej 28.918 m², w tym powierzchni biurowej 13.625 m².
2. Ministerstwo ustaliło wartość nieruchomości gruntowej znajdującej się w trwałym zarządzie dopiero na zalecenie Ministra Skarbu Państwa z 29 maja 2012 r. i Podsekretarza Stanu w Ministerstwie Finansów z 6 czerwca 2012 r. Określona została wartość gruntu na kwotę 93.674,0 tys. zł i o tę kwotę skorygowany został bilans za rok 2011.
3. Przez dwa lata Ministerstwo nie wyjaśniło rozbieżności dotyczącej powierzchni działki 57/1, na której znajduje się siedziba Ministerstwa. Różne powierzchnie działki 57/1 zostały wykazane w wypisie z księgi wieczystej Centralnej Informacji Ksiąg Wieczystych (4 lutego 2010 r.) oraz z rejestru gruntów Prezydenta m. st. Warszawy (23 lutego 2010 r.). Dopiero 21 maja 2012 r. Ministerstwo wystąpiło do Urzędu m. st. Warszawy o przekazanie szczegółowych informacji dotyczących działki Nr 57 – podzielonej na działki Nr 57/1 i 57/2.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82 i art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm.

4. Do czasu zakończenia kontroli NIK Ministerstwo nie dysponowało protokołem zdawczo-odbiorczym potwierdzającym przekazanie nieruchomości do zasobu nieruchomości Skarbu Państwa, co było niezgodne z przepisami art. 57 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami². W ewidencji Ministerstwa pozostawała nieruchomość o ogólnej wartości 3.390,6 tys. zł (grunty – 2.205,9 tys. zł, budynek – 1.184,7 tys. zł) po zlikwidowanym z dniem 31 marca 2006 r. Instytucie Maszyn Spożywczych w Warszawie. Nieruchomość ta została przekazana wraz z projektem protokołu zdawczo-odbiorczego Prezydentowi m. st. Warszawy w listopadzie 2006 r., który w kwietniu 2007 r. przekazał ją Zarządowi Mienia Skarbu Państwa.
5. W 2011 r. i I półroczu 2012 r. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi posiadało wystarczającą powierzchnię do realizacji celów statutowych jednostki. Według stanu na 30 czerwca 2012 r. powierzchnia użytkowa wynosiła 27.304 m², z tego 13.625 m² wykorzystywane było na własne potrzeby biurowe. Średnio na jednego pracownika przypadało 13,1 m² powierzchni biurowej. Ministerstwo wynajmowało i użyczało 15 użytkownikom 3.821 m² powierzchni użytkowej. Na oddanie w najem lub użyczenie nieruchomości 12 użytkownikom Ministerstwo nie posiadało zgody Ministra Skarbu Państwa wymaganej przepisami art. 43 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami.
6. W okresie objętym kontrolą realizowano wydatki i zakupy inwestycyjne w oparciu o plany zatwierdzone przez Dyrektora Generalnego. W planie wydatków majątkowych na rok 2011 i 2012, z uwzględnieniem środków pomocy technicznej, przewidziano na ten cel odpowiednio 9.512,3 tys. zł i 8.424,0 tys. zł. Zakupy inwestycyjne wynikały z potrzeb Ministerstwa, a nabyty sprzęt był wykorzystywany do realizacji celów i zadań statutowych.
Zakupione środki trwałe były ewidencjonowane zgodnie z fakturami. W badanych przypadkach wystawiane były wewnętrzne dowody księgowe potwierdzające przyjęcie środka trwałego. W przypadku zakupów polegających na rozbudowie lub modernizacji środków trwałych wartość początkowa środka trwałego była powiększana o koszty jego ulepszenia z chwilą zakończenia tych procesów i oddania do użytkowania. W Ministerstwie zostały wyodrębnione konta analityczne do konta 080 Środki trwałe w budowie (inwestycje) według poszczególnych rodzajów efektów inwestycyjnych, co umożliwiało skalkulowanie ceny nabycia lub kosztu wytworzenia poszczególnych obiektów środków trwałych.
7. Ministerstwo gospodarowało składnikami majątku zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z 21 maja 2010 r. w sprawie sposobu i trybu gospodarowania składnikami rzeczowymi majątku ruchomego, w który wyposażone są jednostki budżetowe³. Sprawdzono postępowanie Ministerstwa w sprawie nieodpłatnego przekazania wszystkich zbędnych (siedmiu) środków trwałych oraz likwidacji wszystkich zbędnych i zużytych (siedmiu) środków o wartości ewidencyjnej powyżej 10 tys. zł każdy.
Ustalono, że zbędne lub zużyte składniki rzeczowe majątku ruchomego były nieodpłatnie przekazane szkołom rolniczym podległym Ministerstwu, natomiast majątek ruchomy uszkodzony i wyeksploatowany, niezagospodarowany w powyższy sposób, był przeznaczony do likwidacji.
8. Należności z tytułu bieżących umów najmu i użyczenia były regulowane terminowo. Wpływy z tytułu najmu powierzchni użytkowej w 2011 r. 875,2 tys. zł, w I połowie 2012 r. 370,8 tys. zł zostały terminowo i we właściwej wysokości przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa. Wpływy z tytułu użyczenia powierzchni użytkowej od trzech podmiotów w wysokości 1.501,6 tys. zł w 2011 r. i w kwocie 809,2 tys. zł w I połowie 2012 r. zostały przekazane na rachunek dochodów budżetu państwa i wykazane w sprawozdaniu Rb-27. Zgodnie z § 9 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 20 grudnia 2010 r.⁴ wpływy z tytułu zwrotu wydatków poniesionych na utrzymanie użyczonej powierzchni dokonanych w tym samym roku, w którym poniesiono wydatki powinny być odprowadzone na rachunek bieżący wydatków (księgowane na koncie 130 Rachunek bieżący jednostki wydatków po stronie Wn).
9. Podatek od nieruchomości, w okresie objętym kontrolą, został terminowo i we właściwej wysokości naliczony i przekazany na rachunek Urzędu m. st. Warszawy.

² Dz. U. z 2010 r. Nr 102, poz. 651 ze zm.

³ Dz. U. Nr 114, poz. 761.

⁴ W sprawie rodzajów i trybu dokonywania operacji na rachunkach bankowych prowadzonych dla obsługi budżetu państwa w zakresie krajowych środków finansowych oraz zakresu i terminów udostępniania informacji o stanach środków na tych rachunkach (Dz. U. Nr 249, poz. 1667 ze zm.).

10. Stwierdzono, że w sprawozdaniu F-03 o stanie i ruchu środków trwałych za rok 2011 wykazane zostały niższe wartości środków trwałych na koniec 2011 r. niż w ewidencji księgowej. Na przykład w sprawozdaniu w wierszu:
- 04 podano 34.311 tys. zł jako wartość budynków i lokali (grupa 1), zamiast 38.461 tys. zł,
 - 08 wykazano kwotę 26.091 tys. zł jako wartość maszyn i urządzeń technicznych (grupy 3–6), zamiast 26.114 tys. zł,
 - 11 podano 8.906 tys. zł jako wartość narzędzi, przyrządów i wyposażenia (grupa 8), zamiast 9.500 tys. zł,
 - 18 wykazano 8.541 tys. zł jako wartość nowych przyjętych do użytku (do ewidencji środków trwałych) w roku sprawozdawczym budynków i lokali (grupa 1), zamiast 12.691 tys. zł.
- Główną przyczyną wskazanych rozbieżności, jak podano w wyjaśnieniach, były ograniczenia funkcjonalne programu informatycznego OPTIest wykorzystywanego do sporządzenia sprawozdania F03. Program ten nie umożliwiał korygowania wartości środków trwałych wynikających z analiz prowadzonych do celów bilansowych po terminie złożenia sprawozdania, tj. po 15 lutego 2012 r.
- Nieprawidłowe funkcjonowanie programu było także przyczyną niezgodności kwot odpisów amortyzacyjnych wykazanych w sprawozdaniu F-03 i zestawieniu amortyzacji bilansowej. Różnice wynikały z dokonywanych na bieżąco korekt amortyzacyjnych poszczególnych środków trwałych dotyczących podważania wartości umorzenia w latach poprzednich. Wykorzystywana wersja systemu nie posiadała tzw. pamięci historycznej.
11. Ministerstwo przeprowadziło inwentaryzację majątku rzeczowego (środki trwale i pozostałe środki trwale) metodą spisu z natury, według stanu na dzień 31 grudnia 2011 r. z zastosowaniem zintegrowanego systemu informatycznego OPTIest⁵. Obowiązujące „Procedury kontroli finansowo-księgowej”⁶ nie uwzględniały wymienionego sposobu prowadzenia inwentaryzacji. Według „Procedur” arkusze spisu z natury wypełniają zespoły spisowe odręcznie, natomiast w czasie inwentaryzacji w 2011 r. składników majątkowych arkusze spisu z natury były automatycznie generowane z zintegrowanego systemu informatycznego OPTIest. Zmiany w „Procedurach”, uwzględniające prowadzenie spisu z natury z zastosowaniem zintegrowanego systemu informatycznego OPTIest, zostały wprowadzone w toku kontroli NIK zarządzeniem Dyrektora Generalnego z dnia 23 lipca 2012 r.
12. NIK opiniuje negatywnie aktualizację ksiąg inwentarzowych prowadzonych w systemie OPTIest. Do zakończenia kontroli NIK nie zostały wprowadzone do ewidencji inwentarzowej niedobory i nadwyżki majątku.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) dopełnienie obowiązku uzyskania zgody ministra właściwego do spraw Skarbu Państwa wymaganej ustawą o gospodarce nieruchomościami dla nieruchomości oddanych w najem lub użyczenie,
- 2) odprowadzanie wpływów z tytułu zwrotu wydatków poniesionych w danym roku budżetowym na utrzymanie używanej powierzchni na rachunek wydatków,
- 3) doprowadzenie do uregulowania spraw związanych z nieruchomościami po zlikwidowanym Instytucie Maszyn Spożywczych w Warszawie,
- 4) rzetelne sporządzanie sprawozdań F-03 o stanie i ruchu środków trwałych,
- 5) spowodowanie wyeliminowania błędów w systemie OPTIest oraz uaktualnienie ksiąg inwentarzowych prowadzonych w tym systemie o stwierdzone niedobory i nadwyżki.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, prosi Pana Ministra o przedstawienie, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

⁵ W systemie wykorzystuje się kolektory danych z wbudowanymi czytnikami kodów kreskowych do przeprowadzania inwentaryzacji środków trwałych.

⁶ Procedury kontroli finansowo-księgowej, wprowadzone w życie zarządzeniem Nr 17 Dyrektora Generalnego z dnia 26 października 2010 r., ze zmianami dokonany zarządzeniem Nr 3 Dyrektora Generalnego z dnia 18 stycznia 2011 r. oraz zarządzeniem Nr 19 Dyrektora Generalnego z dnia 23 lipca 2012 r.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu Ministrowi prawo zgłoszenia na piśmie do Kolegium Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o której mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały Kolegium NIK.